

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

AİLE HAYATININ KURALLARI

AİLE HAYATININ KURALLARI	3
Niçin Manevi Gelişim?	3
Said Havva	3
Kural 1.....	4
Her Zaman Temiz Ol.....	4
Aile Hayatının Kuralları	4
Her Zaman Temiz Olmak İçin	5
Kural 2.....	7
Tertipli Ol, Şık Görün	7
Tertipli Olmak; Şık Görünmek İçin	8
Kural 3.....	8
Kimseyi Rahatsız Etme; Aile Sırrını Gizle.....	8
Kimseyi Rahatsız Etmemek; Aile Sırrını Gizlemek İçin	10
Kural 4.....	11
İstikrarlı Bir İlim ve İbadet Hayatın Olsun	11
Kural 5.....	13
Yaşantında İktisadi Prensip Edin	13
Kural 6.....	15
Nazik ve Görgülü Ol	15
Nazik ve Görgülü Olmak İçin.....	16
Kural 7.....	17
Sağlığına Özen Göster; Düzenli Spor Yap	17
Kural 8	18

Aileni Her Tür Bozulma Ve Zarardan Kori	18
Kural 9.....	20
Komşuya İyilik, Misafire İkram Ve Akıabayı Ziyaret Et20	
Kural 10.....	21
Eve Girip Çıkarken Ahlaki Erdemleri Yerine Getir	21
Veda Ederken	22

AİLE HAYATININ KURALLARI

Niçin Manevi Gelişim?

Hayat bizatihi değerli veya değersiz değildir. Hayata değer biçen, hayatın kendisi değil, ona yüklenen anlamdır.

Hayat ise tam anlamını, Allah'a kullukta bulur. Söz konusu kulluk ise, manevi gelişim olmaksızın mümkün değildir. Zira kulluk, önce gönül ikliminde meydana gelir. Daha sonra davranışlar olarak varlık dünyasına yansır.

İnsanın yaratılış ve kabiliyetine en uygun olan davranış ise, maddi ve manevi yaşam arasında bir denge kurmaktır. Ancak bu dengeyi kurabilmiş insanlar, hayatı anlamlı ve dolu dolu yaşamaktadır.

Huzurlu ve mutlu bir toplum, ileri bir medeniyette buluşmak için...¹

Said Havva

1935 yılında Hama'da (Suriye) dünyaya geldi.

Hama'nın en ünlü alimlerinden dersler aldı. Akademik eğitimini Şam Üniversitesi Şeriat Fakültesi'nde tamamladı. Derin bilgisi ve çalışkanlığı ile tanındı. Kitap okumayı çok sever, her gün yaklaşık 500 sayfa okurdu.

Hâdiseleri, fikhın temel prensipleri çerçevesinde değerlendirmede son derece başarılıydı. Bunun sonucunda çağını ve çağdaş hareket ve kültürleri çok iyi tanımış ve çıkan problemleri çözümlemeye zorlanmamıştır. İlmî ve fikrî / çalışmaları yanında müslümanların mevcut yönetim karşısında insanî ve İslami haklarını korumaya yönelik çalışmalara, 1952 yılında Müslüman Kardeşler Teşkilatı'na katıldı. Bu çalışmalarından dolayı bir çok kez tutuklandı, idama mahkum edildi. Hayatının bir döneminde tasavvufa büyük bir ilgi ve eğilim gösterdi. Ulaşabildiği her alimden öğrenmeye gayret etti, böylece bir çok ilim dalında pek çok alimden dersler aldı.

Mart 1989 yılında vefat etti. Türkçe'ye de çevrilmiş olan kitaplarından bazıları şunlardır:

- 1) Allah
- 2) Resul
- 3) İslam
- 4) Allah Erinin Ahlak ve Kültürü
- 5) Ruh Terbiyemiz
- 6) Müslüman Kardeşlere Dersler

---

¹ Said Havva, Aile Hayatının Kuralları, İlke Yayınları: 3.

- 7) Cihad yolunda Bir Adım İleri
- 8) el-Esas Fit-Tefsir (16 Cilt)
- 9) el-Esas Fis-Sünne (24 Cilt)
- 10) Kavaninü'l-Beytil-Müslim (Bu kitabın özgün adı) ²

Kural 1

Her Zaman Temiz Ol

Temizlik, sağlıklı yaşamının önemli bir şartı olmasının yanı sıra insan olmanın onuru ve şerefine de gerektirdiği bir durumdur.

Aile Hayatının Kuralları

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadisinde: “Allah temizdir, temizliği sever. Asâlet sahibidir, asâleti sever. Cömerttir, cömertliği sever. Bu yüzden bahçelerinizi temiz tutun; yahudilere benzemeyin.”³ buyurur.

İnanan insanın şahsında, evinde ve evini çevreleyen alan içinde sahip olduğu üstünlük ve ayrıcalıklarından biri de temizliğidir. Her ne kadar inanan ile inanmayan insan, maddî temizlikte ortak olsalar da inanan insan manevî temizliğiyle daha üstün ve ayrıcalıklı bir konuma sahiptir. Zira manevî temizlik dinî bir olgudur ve maddî temizlikle birlikte bulunduğu gibi, bazen ondan ayrı da bulunur. Alkolün maddî temizleyici iken, manevî temizleyici olmayışı iki temizliğin bir arada bulunmayışına örnektir.

Fakat maddî temizliğin yanısıra manevî temizliğin de suyla ilişkili oluşu, her iki temizlik türü arasında büyük ölçüde ayrılmazlık meydana getirmektedir. Bu ayrılmazlık nedeniyle müslüman, maddî ve manevî temizliğini aynı anda gerçekleştirir. Her iki temizlik türünü de birarada gerçekleştirmesi, diğer insanlar karşısında onu üstün bir konuma yükseltir. Bu temizliğin bir gereği olarak, görünen ve görünmeyen pisliklerden uzak durur, maddî ve manevî olarak onları giderir.

Aile bireyleri maddî ve manevî temizliği birarada gerçekleştirmek için imkan bulabildiğince beden temizliğine dikkat etmelidirler. Nitekim sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) temizliğin her iki boyutuna da işaret ederek: “Abdestte mü'minden başkası dikkatli ve devamlı değildir.”⁴ buyurmuştur.

Beden temizliğinde dikkatli ve devamlı olmanın yanısıra elbise temizliğine, bu iki temizliğin yanısıra da evin maddî ve manevî temizliğine itina gösterilmelidir. Bu amaçla, elden geldiğince evin, eşya ve mobilyaların temizliğine dikkat edilmelidir. Namaz kılınan mekânın temizliğine özellikle itina gösterilmelidir.

---

² Said Havva, Aile Hayatının Kuralları, İlke Yayınları: 5-6.

³ Tirmizî rivayet etmiştir; hasen bir hadistir.

⁴ Ahmed b. Hanbel ve İbn Mâce rivayet etmiştir. Sahih bir hadistir.

Evdeki çöp kovalarının yeterli büyüklükte olup, çöplerin dışarı taşmamasına titizlik gösterilmelidir. Banyo ve tuvalet daima temiz tutulmalıdır. Evde toza dikkat edilerek, tozlanan eşyaların gereken temizliği yapılmalıdır.

Ev içinde gerçekleştirilen bu temizlik ev dışında da gerçekleştirilmelidir. Evi çevreleyen bahçe pislik, çöp, toz ve gözü rahatsız edecek her tür görüntüden temiz tutulmalıdır.⁵

Her Zaman Temiz Olmak İçin

Aile, kullanılıp işi bitmiş malzemeyi çöp sepetine atma alışkanlığını kazanmalıdır. Özellikle temizlikte kullandığı kağıtları, banyodaki çöp kutusuna atmalıdır.

Mutfak çöpünün, ancak bu iş için ayrılmış ve çocukların erişemeyecekleri bir yere konulmuş olan kapaklı çöp kovaasına atılmasına dikkat edilmelidir. Çöp kovaası ve kovanın bulunduğu mekân daima temizlenip dezenfekte edilmelidir.

Lavabonun tıkanmaması için tabaklarda kalan yemek artıklarının lavabo deliğinden aşağı gitmesi önlenmelidir. Yıkama işlemi bitiminde lavaboda biriken yemek artıkları temizlenmelidir.

Evin hanımı çamaşır, bulaşık ve kirlenen eşyaları temizlemek için temizlik zamanlarını düzenlemelidir.

Aile, çabuk tozlanan eşyaların temizliğine dikkat etmelidir.

Evin süpürülmesi işi, aile bireylerinin durumlarına uygun belirli zamanlarda yapılmalıdır.

Aile bireyleri, en az haftada bir kez banyo yapacak şekilde banyo günlerini düzenlemelidirler... Bu günün cuma olması sünnettir.

Diş etinin güçlenmesi ve diş sağlığı için dişler düzenli olarak fırçalanmalıdır. Bu fırçalama, dişleri çürümeye karşı korur ve kalıcı hoş bir ağız kokusu sağlar. Diş temizliğinde misvak kullanmak sünnet olup, uygulanması ve bunda dikkat ve devamlılık gösterilmesi güzel bir davranıştır.

Aile, hem kendilerini hem de başkalarını rahatsız edeceğini göz önüne alarak, biriken çöplerden düzenli olarak kurtulmalıdır.

Temizlikte dikkat edilmesi gereken en önemli hususlardan biri mutfak-banyo temizliği ile evin yeterince havalandırılmaması sonucu oluşacak kötü kokunun önlenmesidir.

Bazen aile bireylerinden biri temizlikte vesveseye kapılır; bu nedenle temizlikte aşırıya gider. Bazen de tam tersi olur, kolaycılığa yakalanarak temizlikte gevşeklik gösterir.

Kesinlikle her iki davranış da iyileştirilmeye muhtaçtır. Bunların tedavisi ise bilgidir.

Ancak vesvesenin tedavisi, kolaycılığa kaçmanın tedavisinden farklıdır. Vesveseye kapılmış olan kişiye, temizlik hususunda mezheplerin tanıdığı ruhsatlar öğretilir. Kolaycılığa kaçan kişiye ise, dinin temizlik konusundaki sert tutumu anlatılır.

Vesvese; para, emek ve zaman kaybı demektir ve bu özelliğiyle kişiyi israfa yöneltir. Bundan dolayı vesvesenin giderilmesi zorunludur. Tedavisi ise, temizlik konusunda mezheplerin tanıdığı ruhsatları öğrenmektir.

---

⁵ Said Havva, Aile Hayatının Kuralları, İlke Yayınları: 13-14.

Mezheplerin temizlik konusunda kabul ettiği ruhsatlardan bazıları şunlardır:

Malikî mezhebinde temizlik konusunda bazı ruhsatlar:

Elbise, beden ve mekânda görünür pisliklerden temizlenmek sünnet olup, farz değildir. Yine az miktardaki suyun içine pislik karışsa ama rengi, tadı ve kokusu değişmese, söz konusu su temiz kabul edilir.

Hanefî mezhebinde temizlik konusunda bazı ruhsatlar:

Çamaşır ipi pis olup, bu pislik kurumuş ve bu halde ipin üzerine de çamaşır asılmış olsa, ipteki pislikten dolayı çamaşır pislenmez ve necis olmaz.

Yine seccade yere yapışık, onunla temas halinde olsa, yer için söz konusu olan hükümler seccade için de geçerli olur. Üzerindeki pisliğin kuruyup, izinin kaybolmasıyla seccade temiz olur.

Elbiseye ya da herhangi bir mekâna pislik bulaşsa, ama bu pisliğin yeri tesbit edilemese, bu durumda baskın gelen zanna göre pis kabul edilen yer yıkanır; bu yıkamayla söz konusu elbise ya da mekân temiz olur.

Hanefî mezhebinin temizlik konusundaki bir başka ruhsatı da şudur:

Seccade ya da halı üzerinde pislik olsa ve bu pislik kurumuş bulunsa, sonra abdestli kişi ıslak ayaklarıyla onun üzerinde gezinse, ama ayağında pisliğin izi görünmese, bu durumda seccade ya da halı temiz kabul edilir.

Şafiî mezhebine gelince, onun da temizlik konusundaki ruhsatlarından bazıları şöyledir:

Kurumuş idrar gibi hükmen pis kabul edilen bir şeyin üzerine bir miktar su dökülse, bu suyla pislik temizlenir; dökülen su da temizdir.

Bu konunun pek çok ayrıntısı vardır. Örneğin: Seccade ya da halıya idrar bulaşıp kurusa, temizlemek için üzerine su dökmek yeterli gelir. Dökülen suyla, pisliğin bulaştığı yer temiz olur. Dökülen su da temizdir. Eğer idrarın bulaştığı şey kurumaya bırakılırsa, kendiliğinden temizlenir.

Elbiseye hükmî necaset bulaşsa ve ardından o yere su dökülse elbise temizlenir; dökülen su temizdir. Bu sudan elbiseye ya da bedene sıçrayanı temizdir.

Bir kadın, çocuğunun çişli elbisesini boş bir çamaşır leğenine koysa, sonra üzerine su dökse, bu suyla elbise temizlenir; dökülen su da temizdir. Bu sırada kadının üzerine sıçrayan su temizdir.

Pis çamaşırın konduğu kazanın suyu kenarlarından dökülmek suretiyle taşsa, Hanefî mezhebine göre kazan ve içindekiler, temizdir.

Alkol, şarap ve alkolden üretilen güzel koku ve ilaçlar maddî necis olmayıp, manevî necis hükmündedir.

Doğrusu mezheplerin ruhsatlarını bilmek, vesvese için bir tür ilaçtır. Fakat bu ruhsatları, vesveseye yakalanmış kimseye sadece iyileşmesi amacıyla öğretiriz.

Temizlikte kolaycılığa kaçan kişiye gelince, o zaten çok ender olarak maddî ve manevî temizliğine dikkat eder.⁶

⁶ Said Havva, Aile Hayatının Kuralları, İlke Yayınları: 15-18.

Kural 2

Tertipli Ol, Şık Görün

“Göz fotoğraf makinesi gibidir, gördüğünü kalbe nakşeder. Kalbe akseden görüntü duygu, düşünce ve davranışın biçimlenmesinde aktif rol oynar.”

Hız. Peygamber (s.a.v.) bir hadisinde: “Sizler kardeşlerinizin yanına gidiyorsunuz. Bineklerinizin bakımını yapın, kılık kıyafetinize çekidüzen verin. İnsanların gözündeki al benek gibi olun. Zira Allah çirkin görüntüden hoşlanmaz.”⁷ buyurur.

Hız. Peygamber’in: “Sizler kardeşlerinizin yanına gidiyorsunuz. Bineklerinizin bakımını yapın, kılık kıyafetinize çekidüzen verin. İnsanların gözündeki al benek gibi olun.” sözüne dikkat et. Bugün için “binek bakımı”, araba bakımı demektir. Araba, insanın yatılı olmayan evidir. İnsanın, başkasına karşı görüntüsünü düzeltmesi de “elbiseye çekidüzen verilmesi” sözünün kapsamı içindedir.

Görünümün düzeltilmesi, insanın hem ailesine hem de diğer insanlara karşı gözetmesi gereken bir nezaket ve ahlak davranışıdır.

Senin evine giren insanın, evde dağınık ve rahatsız edici hiçbir görüntüye gözü ilişmemelidir. Bu ise tertipli, düzenli ve zevk sahibi olmayı gerektirir. Bu nedenle bulunduğu ortamda düzenli ve görünümünde de güzel olma, bütün aile bireylerinin tutum ve ahlakı olmalıdır.

Evin hanımı, kocasına ve çocuklarına karşı görüntüsüne önem vermek ve örnek olmak durumundadır. Aynı şekilde evin erkeği de ailesine karşı aynı incelik ve ahlakı göstermelidir.

Sadece anne ve babanın değil, bütün aile bireylerinin bir engel ve anormal durum olmadıkça bu incelik ve ahlakı göstermek üzere eğitilmeleri gerekir.

Bu ahlakın bir gereği olarak inanan insan, her durum için uygun elbiseyi giyecektir. Doğrusu bizler bazı alimlerimizi, onları ister gündüz ister gece ziyaret edelim, her zaman en güzel görüntü içinde görmeye ve onların yanında her şeyin bir tertip ve düzen içinde olmasına alıştık. Onlar, daima düzenli ve verilecek emri yerine getirmek üzere her an hazır bekleyen asker gibiydiler.

Ne var ki pek çok insan, yaşantısında düzensizlik ve kargaşaya, görünümüne aldırmmamaya alışmış durumdadır. Bu insanların evlerinde sehpa ve çalışma masalarının üzerlerinin dağınık; elbiselerin de sağa sola bırakılmış atılmış olduğunu görürsün. Göz, etrafta bir düzensizlik ve kargaşaya, hiç de içaçıcı olmayan görüntülere tanık olur.

Bazen de evin hanımının uyandıktan sonra da gece kıyafetiyle kalmaya devam ettiğini; çocuğunun, kılık kıyafetinin düzgün olmamasının yanısıra kir ve pislik içinde olduğunu görürsün. Doğrusu bunların tümü, nezaket ve görgü kurallarıyla bağdaşmayan tutumlardır.

İşte Hız. Peygamber (s.a.v.)... küçük bir çocuk olan Üsame’yi, pis bir halde gördüğü için temizliyor.

İşte Hız. Aişe... bir kadına, kocasının karşısına güzel bir görüntü içinde çıkmasını öğütlüyor.

⁷ Ebû Davûd rivayet etmiştir; hasen bir hadistir.

İşte İbn Abbas.. karşısındaki adama, kadın kocasına süslendiği gibi, kendisinin de hanımı için süslenmesini tavsiye ediyor.

Sözün özü... Gerçek şu ki, gerek ev içinde ve gerekse dışarıda ailenin incelik ve ahlakı; bir engel ve anormal durum olmadıkça bulunduğu ortamda tertipli; düzenli ve kendi görünümünde de şık olmalıdır.

Aile bireylerinin tümü ev içinde tertipli ve düzenli, görünümünde de güzel ve şık olmak için aşağıdaki hususlara dikkat etmeli ve bunda devamlılık göstermelidir.⁸

Tertipli Olmak; Şık Görünmek İçin

Ev içinde her şey tertipli ve düzenli olmalıdır. Bu tertip ve düzen de ya sabah uyandıktan sonra veya işin bitiminde yapılmalıdır.

Evde her eşyanın kendine ait bir yeri olmalı ve kullanımından sonra yerine konulmalıdır.

Aile fertleri, kendilerine ait eşyaları etrafta rastgele dağınık bırakmamaya; her şeyi alışlagelen bildik yerine koymaya kendilerini alıştırmalıdır.

Salon, yatak odası, çalışma odası ve mutfak gibi evin her odası, gördüğü işleve uygun bir tertip ve düzenden payını almalıdır.

Sehpa ve masaların üzerinde bulunan kitap, kağıt vb. malzemeler dağınık bir halde bırakılmamalıdır.

Aile bireyleri yataktan kalkar kalkmaz gündelik elbiselerini giymeli, gecelik ve pijamayla dolaşmamalıdır.

Düzenli olma ve güzel görünme alışkanlığını kazanmaları için çocuklarla düzen ve görüntüleriyle ayrıca ilgilenilmeli bu konuda eğitilmelidirler.

İslam alimleri tertibe sadece hakkını değil, bilakis hak ettiğinden fazlasını da vermişlerdir. Arap dili'ne ait kitapları, dinî kitapların ve dinî kitapları da Kur'an (mushaf)'ın altına koymaları bu itinanın bazı örnekleridir. Onlar tertipli olmakla yetinmemişler; bu tertipte her şeyin hakkını da gözetmişlerdir.

Burada unutulmaması gereken önemli bir konu daha var: Uykuda bir düzenlemeye gidilmesi zorunluluğu..

Özellikle küçük çocukların uykuları dinî ve dünyevî görevleriyle ve sağlık kurallarıyla uyum içinde olacak şekilde düzenlenmelidir. Ayrıca çocuklar -özellikle kız, erkek çocukları- arasında uykuda bir farklılık ve ayırımın gözetilmesi de gerekir.⁹

Kural 3

Kimseyi Rahatsız Etme; Aile Sırrını Gizle

---

⁸ Said Havva, Aile Hayatının Kuralları, İlke Yayınları: 22-24.

⁹ Said Havva, Aile Hayatının Kuralları, İlke Yayınları: 25-26.

“Bahçenizin sınırlarını iyi bilin. Aksi halde bahçede yetişen çiçekler, gelip geçenler tarafından çiğnenir.”

Aile; akrabalar, komşular ve samimi dostların oluşur. Bu kişilerin birbirleri hakkında incitici ve sıkıntı verici olmamalarının gereği açıktır.

Rahatsızlık ve sıkıntı veren şeylerin başında ev içindeki gürültü ve yüksek ses gelir. Allah'ın sevgili Peygamberi (s.a.v.): “*Kur'an okurken birbirinizin sesini bastırmayın.*” buyurur. O'nun (s.a.v.) bu sözünden, başkalarını rahatsız edecek, yanıltacak derecede yüksek sesle Kur'an okumanın yanlış bir davranış olduğu anlaşılmaktadır. Sesin başka bir amaçla yükseltildiği durumlarda ise bu yanlışlık daha da büyümüş demektir. Bu nedenle nasıl ki Kur'an okurken alçak ses yerinde ve doğru ise, başka zamanlarda bu daha yerinde ve doğru bir davranış olur.

İslam ailesi, komşularından kendi rahat ve huzurlarını kaçırarak yüksek ses işitmeyecekleri gibi, komşuları da onlardan bu türden rahatsızlık verici bir şey işitmelidirler.

Yüksek sesin örnekleri çoktur:

Bazen ailenin bir ferdi, radyo ya da televizyonun sesini, ev halkını veya komşuları rahatsız edecek şekilde yükseltir.

Bazen herhangi bir şeyi yüksek sesle okur.

Bazen aile fertleri, sonuçta hiçbir yararın elde edilemediği ve sohbet ahlakıyla da bağdaşmayan bir tarzda birbirleriyle veya başkalarıyla yüksek sesle tartışır.

Bazen misafirlerin yanında evin küçük çocuğu yüksek sesle ağlar; fakat anne buna aldırmaz.

Bazen evin hanımı misafirlerin yanında sesini o kadar yükseltir ki komşular dahi duyar.

Bunların tümü, kabul edilemez, utanç verici davranışlardır.

Üstad Hasan el-Benna tavsiyelerinin birinde şöyle der:

“Dinleyenin ihtiyaç duyacağından fazla sesini yükseltme. Kuşkusuz bu, düşüncesizlik ve rahatsızlık vericidir.”

Tartışma, gülme veya kahkaha esnasında sesi yükseltmek düşüncesizlik, ahlakî erdem ve nezaket kurallarına aldırmazlıktır. Kişinin eğitimsizliğinin ve kendini İslamî prensipler doğrultusunda kontrol altında tutamadığının göstergesidir. Ayrıca başkalarını rahatsız etmesinin yanı sıra kişinin utanmazlığını, çekingenlik duygusunun olmadığını ve karşısındakine saygı duymadığını gösterir. Hiç şüphesiz bu davranış, konuşma ahlakının Hz. Peygamber'in ve ashabının konuşmada gözettikleri görgü ve nezaketinin terkedilmesinden kaynaklanmaktadır.

Bu hususta kadının özellikle dikkat etmesi gereken önemli bir ahlakî prensip var: Sesi ve sözü kontrol altında tutmak...

Bazı alimler, zorunluluk veya ihtiyaç dışında ya da edalı bir şive ile konuştuğunda kadının sesini başkalarından saklanması gereken, mahrem şey olarak kabul etmişlerdir. Allah Teâlâ kadının sesiyle ilgili olarak: “*Edalı bir şekilde konuşmayın ki kalplerinde maraz olan (size karşı) bir arzuya kapılmasın.*”¹⁰ buyurur.

Tarih içinde, fazilet ve erdem sahibi erkekler hanımlarını, misafir ve komşulara seslerini duyurmamaları yönünde sebatla eğittiler; fazilet ve erdem sahibi kadınlar da sebatla bu düşünceyi uyguladılar. O derece ki, kimi hanımlar evlerine misafir geldiğinde, erkek misafirlerle birlikte oturan evin erkeğini çağırırken, seslenmek yerine sadece odanın kapısına hafifçe vurmakla yetindiler.

Gerçekten bu, uygulanması zor bir ahlaktır. Bu nedenle genel karakteristik bir özelliğe bürünmemiş, toplumun tümüne yayılmış bir uygulama olmamıştır. Fakat bununla birlikte kâmil şahsiyetler nezdinde güzel bir davranış olarak hâlâ uygulanmaktadır.

Bazen komşu çocuklarının sıradan tartışma ve kavgaları görülür. Sonra bu tartışma ve kavgaya, çocuklardan annelere daha sonra da babalara yansır. Bazen bu türden olaylar akrabalar arasında meydana gelir. Bu olayların sonunda akrabalık ilişkilerine son verildiği bile olur. Gerçekte bütün bunlar, akıl noksanlığından, terbiye ve eğitim eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Eğer çocuklar tam bir terbiye ve eğitimden geçmiş olsalardı, o tartışma ve kavgalar meydana gelmeyecekti. Akıl ve düşünceleri de tam olsaydı, bunların hiçbirisi büyüklere intikal etmeyecekti.

Hiç kuşkusuz komşuya eziyet etmek, insanın cehenneme girmesine sebep olan büyük günahlardandır. Ebû Hüreyre'den rivayet edilen bir hadis-i şerifte o şöyle anlatır: “Bir adam gelerek: “Ey Allah'ın Resûlü, çok namaz kıldığı, oruç tuttuğu ve sadaka verdiği herkesin dilinde olan; ancak sözleriyle komşusuna eziyet eden kadın hakkında ne dersiniz?” dedi. Hz. Peygamber (s.a.v.): “*O ateştedir.*” buyurdu. Adam: “Ey Allah'ın Resulü, çok az oruç tuttuğu, sadaka verdiği, namaz kıldığı herkesin dilinde olan; ancak sözleriyle komşusuna eziyet etmeyen kadın hakkında ne dersiniz?” dedi. Hz. Peygamber (s.a.s.): “*O cennettir.*” buyurdu.¹¹

Komşuya eziyet etmek; onların zihinsel ve ruhsal dirliklerini bozmakla, yollarına ya da evlerinin yakınına onlara ezâ verecek şeyleri koymakla yahut komşunun üzüntülü zamanında sevinç göstermek ve sevinçli gününde umursamaz bir tavır sergilemekle ve komşu huzur ve rahatıyla çelişen daha başka davranışlarla meydana gelir.

Bundan dolayı aile bireyleri, aşağıdaki esaslara uymada dikkat ve devamlılık göstermelidir.¹²

Kimseyi Rahatsız Etmemek; Aile Sırrını Gizlemek İçin

Evin hanımı, misafirleriyle oturmakta olan kocasından bir şey isteyeceği zaman seslenmek yerine odanın kapısına hafifçe vursun.

Kapının zili çaldığı zaman, bu sırada koca evde ise, kapıya bakmak öncelikle kocaya aittir. Kocanın olmadığı durumlarda, evin hanımı sözü mümkün olduğunca kısa tutarak ve kadının nârin ve nazik yapısını ortaya çıkarmayacak bir sesle kapıdakine cevap verir.

Büyükler veya küçükler kendi aralarında ya da büyüklerle küçükler karşılıklı konuşurlarken seslerini yükseltmemelidirler.

Aile fertleri tartışma, karşılıklı sohbet, bir şey isteme veya başka amaçlarla konuşmak durumunda kaldığında, kısık sesle konuşmayı kendilerine alışkanlık edinmelidirler.

¹¹ Ahmed b. Hanbel, Müsned, c.2, s.440

¹² Said Havva, Aile Hayatının Kuralları, İlke Yayınları: 30-33.

Aile bireyleri, başkalarının rahatını ve huzurunu kaçıran her tür davranıştan uzak durmalıdırlar.

Ev içinde hiç kimse sessizce kullanabileceği bir aleti gürültülü bir şekilde kullanmamalıdır.

Çocukların ağlamalarına sessiz kalınmamalıdır.

Ailenin bütün fertleri, aileye ait sırları saklamayı bilmelidir. Evde olup biten her şeyin başkalarına anlatılması doğru değildir. Allah'ın sevgili Peygamber'i (s.a.v.), aile sırrının saklanması ve özellikle eşlerin, aralarında geçenleri bir üçüncü kişiye anlatmamaları üzerinde önemle durmuştur. Müslim ve Ebû Davûd'un rivayet ettikleri bir hadis-i şerifte Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurur: "Kıyamet Günü'nde Allah katında insanların en kötüsü, hanımına sır veren, hanımının da kendisine sır verdiği; fakat daha sonra hanımının bu sırrını başkalarına da anlatan kocadır."

Bu hadis-i şerif, ailenin terbiye ve eğitiminin temellerinden bir tanesini oluşturur.

Bazı kadınların biraraya geldiklerinde yalnızca kendilerinin bilmeleri gereken karı-koca ilişkilerini anlatmaları ve, müstehcen sayılabilecek konuşmalar yapmaları sıradan bir iş olmuştur. Doğrusu bu, çok büyük bir ayıptır.

Aynı şekilde aile fertlerinden bazıları da duyulduğunda dışarıya karşı ailenin veya aile bireylerinden bazılarının saygınlık ve itibarını zedeleyecek, adını kötüye çıkaracak evde olmuş birtakım şeyleri başkalarına duyuruyorlar.

Ailenin sır saklamaya gerekli dikkat ve itinaı göstermesi zorunluluktur. Zira sesi ev içinde yükseltmemek nasıl sorumluluk ise, aile sırrını gizlemek de aynı şekilde bir sorumluluktur.¹³

Kural 4

İstikrarlı Bir İlim ve İbadet Hayatın Olsun

"Bilgi, gizem ve korkunun boşluğunda ilerlerken bir adım önümüzü aydınlatan meşaledir."

İnançlı ailenin ev hayatında şu ikisinden daha önemli bir gündem yoktur:

a) Düzenli bir ilim hayatının gerçekleştirilmesi

b) İstikrarlı bir ibadet hayatının ortaya konması

Düzenli bir ilim hayatının en önemli öğeleri, öğrenilmesi farz olan ve kullardan bilmeleri istenen ilimlerdir.

Gerçekleştirilmesi istenen istikrarlı bir ibadet hayatının en önemli öğeleri ise farz, vacip, sünnet ve müstehap olan ibadetleri yerine getirmektir.

Aile bireyleri, aşağıdaki kutsî hadiste ifade edildiği üzere Allah katında Yüce Topluluk'ta (melekler topluluğu) anılmak için bu iki gündemin hayata geçirilmesinde

¹³ Said Havva, Aile Hayatının Kuralları, İlke Yayınları: 34-35.

birbirleriyle yardımlaşmalıdırlar. Söz konusu kutsî-i şerifte Allah Teâlâ şöyle buyurur: “Kim Beni bir toplulukta anarsa, Ben kendisini ondan hayırlı bir toplulukta anarım.”

Yine Allah Teâlâ Kur'an'da, Peygamber'in (s.a.v.) eşlerine hitaben: “Evlerinizde okunan Allah'ın mesajlarını ve (O'nun) hikmetini hatırlayın.”¹⁴ buyurmaktadır.

Bu ayetin bir anlamı, bir de içeriği vardır. "Evlerinizde okunan" pasajı, ev içinde Kur'an ve hikmeti okuyan birinin bulunduğunu göstermektedir. Bu, ayetten elde edilen anlamdır. Bu ifade, insanlara öğretmek için iznin bulunduğunu gösterir. "Hatırlayın" emri ise, ayetin içeriğini oluşturur. Bu da öğrenmek isteyenler için izin demektir.

Bu itibarla düşünce ufkunu derinleştiren ilmî oturumlar gerçekleştirmek sûretiyle evlerde İslamî bilinç ve bilgi hayatının düzenlenmesi zorunludur.

Ev, bazı zamanlarda aile dışından erkek ve kadınlar için bir ders mekânı olarak kullanılabilmelidir. Aile fertleri de, camilerde veya başka evlerde düzenlenen ilim meclislerine katılmalıdırlar. Burada önemli olan, çocuklar, erkekler ve kadınlar da dahil olmak üzere ailenin bütün bireylerinin katıldığı düzenli bir ilim hayatının evde gerçekleştirilmesidir. Bunun için aile bireylerinden her biri, İslam kültürünü, çağdaş kültürü ve kendi ihtisas alanının kültürünü öğrenme yönünde tam bir kararlılık ve çabayı ortaya koymalıdır.

Ayrıca her evde bir çalışma odasının, aile fertlerinde okuma alışkanlığının ve ilim öğrenmeyi teşvik edici bir dürtünün varlığı da istikrarlı bir ilim hayatının gerçekleşmesi için şarttır.

Düzenli bir ilim hayatının yanısıra -özellikle namaz kılma, Kur'an okuma, zikir ve dua yapma, farz-nafile oruç tutma gibi ibadetlerin de yer aldığı- istikrarlı bir ibadet hayatının mutlaka ortaya konması gereklidir. Burada en fazla üzerinde durulması gereken konu, namazları vaktinde ve camide kılmaktır. Şayet camide kılınamamışsa mutlaka evde cemaatle eda edilmesinin alışkanlık haline getirilmesidir.

İstikrarlı ibadet hayatı kapsamında, ailenin haftalık dinî münasebetlere özel itina göstermesi de güzel olur. Bu bağlamda, Cuma günleri Hz. Peygamber'e (s.a.v.) daha fazla salavât getirmek, yıkanmak(gusül), camiye erkenden gitmek bu güne gösterilen itinayı ortaya koyan davranışlardır. Pazartesi ve perşembe günleri ile Arefe günü, Aşure günü ile bir önceki gün oruç tutmanın sünnet olduğu da unutulmamalıdır.

Yine bazı aylarda İslamî münasebetleri -örneğin Recep ayında Kudüs'ün fethini ve Mirac kandilini- hatırlamak ve kutlamak güzel olur. Mevlid kandili gibi İslamî birtakım münasebetlerde de şenlikler düzenleyip sevinç gösterilerinde bulunmak doğru olur.

Ramazan orucu, sünnet ve nafile ibadetlerle Ramazan gecelerini ihya etme ve Hac gibi yıllık münasebetlere de fazlaca önem ve itina gösterilmesi gerekir.

Mevlid kandilinin yer aldığı ayda Hz. Peygamber'in (s.a.v.) hayatına, karakter ve kişiliğine, seçkin özelliklerine dair kitaplar okumak gibi, her münasebette o münasebete dair ilim ile ibadeti birleştirmek güzeldir. Meslektaşlarımızdan biri, Mevlid kandilinin yer aldığı ayda camide sonrası Hz. Peygamber'in (s.a.v.) hayatına dair kitap okuyacak birini görevlendirirdi.

Bunların yanısıra birtakım münasebetlerde camilerde ve evlerde ilmî derslerin artırılması da yapılması gereken işlerdendir.¹⁵

¹⁴ Ahzab (33), 34

¹⁵ Said Havva, Aile Hayatının Kuralları, İlke Yayınları: 38-40.

Kural 5

Yaşantında İktisadi Prensip Edin

“İsraf, imkanları boşa harcamak, cimrilik ise, imkanları toprağa gömmek ve insanlara yardımdan kaçınmaktır”

Terkedilen her farz veya sünnet, insanın fizyolojisini ve yaşamını bozan bir bedelide beraberinde getirir. Aynı şekilde işlenen her haram da böyledir. Örneğin, diş fırçalamayı terketmenin bedeli, dişlerin çürümesidir. Yeme içmede normal ölçüleri aşmanın bedeli, bedenin yıpranıp hastalanmasıdır. Bu örneklerde de görüldüğü üzere, insan yaratılışını dikkate alan dinin öğretilerine aykırı her davranışa karşılık, insanın fizyolojisine ve yaşamına dönük bir bedel.

Bu bağlam da, inancılı insanın beslenme konusunda da gözetmesi gereken esaslar vardır. Bunlar şunlardır:

1) İsraf etmemek. Allah Teâlâ şöyle buyurur: “[Allah’ın nimetlerini serbestçe] yiyin için, fakat saçıp savurmayın.”¹⁶

2) Allah’ın yasakladıkları başta olmak üzere, insan sağlığı için zararlı olan hiçbir şeyi yiyip içmemek.

3) Yeme içmede normal ölçüleri aşmamak.

Allah’ın Elçisi şöyle buyurur: “Hiçbir insan midesinden daha kötü bir kap doldurmamıştır. Halbuki ayakta kalmasını sağlayacak miktarda lokmacıklar ona yeter. Eğer mutlaka yiyip içecekse, hiç olmazsa midesinin üçte birini yemek, üçte birini içecek ve kalan üçte birini de nefesi için ayırsın.”¹⁷

4) Şişmanlıktan korunmak.

Allah’ın Elçisi (s.a.v.) gelecekteki bir nesli: “Onlarda şişmanlık görülür.” diyerek eleştirmiştir.

İnanan insan, hem kendi şahsında hem de aile bireylerinde sağlığa ilişkin bu prensipleri dikkate almak zorundadır. Bu ise, yiyecek içecek türünden eve giren herşeye dikkat etmeyi ve beslenmeyi yemeğin tür, öğün ve miktarına göre düzenlemeyi gerektirir.

Şişmanlık, içinde fazla kalori barındıran besinlerin alınması sonucu bedende ortaya çıkan marazî bir durumdur. Bu nedenle, bedenin, ihtiyacından fazla kalori almaması için yemeğin çeşit ve miktarına dikkat edilmelidir. Burada önemli olan, kalori miktarının nihaî sonucudur.

Ayakta kalacak miktarda besinle yetinmek, beden için kaçınılmaz olan protein ve vitamin türlerini içeren gıdaların alınmasını gerektirir. Bu da yemekte seçici olmayı sağlar.

Beslenmede hem makul fiyat ve normal miktarın göz önünde bulundurulması, hem de menba ve mutfakın temiz olması şarttır. Kişinin beslenirken ne dinine ne de dünyasına bir zarar gelmemelidir.

¹⁶ A'raf (7), 31

¹⁷ Ahmed b. Hanbel, Tirmizî ve İbn Mâce rivayet etmişlerdir; sahih bir hadistir.

Hiç kuşkusuz beslenmenin düzene oturtulması, önemli günlük ev politikaları kapsamına girer. Ailenin küçüğünden büyüğüne bütün bireyleri, bu önemli konuya gereken dikkat ve titizliği göstermelidir.

Dinin yasaklamış olduğu yiyecek ve içeceklerin yanısıra sigaradan da uzak durma, aşırı iştah sorununu bir çözüme kavuşturma ve normal ölçünün ne üstünde ne de altında olmayacak şekilde beslenme alışkanlığını kazanma, ailenin önem vermesi gereken konulardandır.

Evde düzenli sofralar alışkanlığı ve bununun yanısıra spor faaliyetinin gerçekleştirilmesi de şarttır. Spor, yenilen besinin hazmını kolaylaştırdığı gibi, yemeğin insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkisini giderir

Spor, dinin teşvik ettiği 'kuvvetli ve güçlü olma' niteliğini kişiye kazandıran araçlardan biridir. Sahih bir hadis-i şerifte Allah'ın Elçisi (s.a.v.) şöyle buyurur: *“Güçlü ve kuvvetli mümin, zayıf müminden Allah katında daha üstündür.”*¹⁸

Bu nedenle spor, ailenin günlük programına alınmalı ve ailede gücü yeten herkesin düzenli spor faaliyetinde bulunması sağlanmalıdır. Yürüyüş yapmak da son derece kolay bir spor faaliyetidir.. Özellikle çocukların yönlendirilmeleri gerekir. Hz. Peygamber'in şöyle dediği rivayet edilmiştir:

“Çocuklarınıza yüzmeyi, atıcılığı, ata binmeyi öğretin. Onlara ata bir hamlede binmelerini söyleyin.”

Güzel görünüşlü olma ve bedeni güçlü kılan spor etkinliklerinde bulunma, her insandan yapması beklenen şeylerdir. Ailenin bu alanda eğitilmesi bir zorunluluktur.

Aile belirli vakitlerde zikir, Kur'an okuma..vb. faaliyetleri düzenli olarak gerçekleştirdiği gibi, sporu da aynı düzenlilik içinde gerçekleştirmelidir.

Aile reisi, çocuklarını -özellikle bedenlerine güç ve güzel görünüm kazandıracak- spor etkinliklerinde belirli bir deneyim ve beceri kazanmaları yönünde motive etmelidir. Bu amaç beden eğitimi ve ahlak konusunda güvenilir sporla kulüpleri tercih edilmelidir.

Bazı insanlar güne; namaz, dua, Kur'an okuma ve uzun bir yürüyüşle başlamayı alışkanlık edinmişlerdir. Bu örnekte olduğu gibi insanın ruh, kalp ve bedenine faydalı bir faaliyetle güne başlaması, güzel bir davranış ve gelenektir.

Ayrıca aile bireyleri, israftan kaçındıkları gibi, giyinmelerinde beslenmelerinde ve hatta yaşantılarının tamamında israftan kaçınmalıdırlar. Gereksiz kıyafetleri ve ev eşyalarını alıp yığmak, malın telef olması ve ruhsal sapma demektir. “Gerektiği kadar kıyafet ve ihtiyaç miktarı ev eşyası” anlayışı prensip edinilmelidir.

Eve herhangi bir şey alınacağı zaman onun zorunlu bir ihtiyaç olup olmadığı iyice düşünülmelidir.

Gereksinim hissedilmeyen eşya asla eve girmemelidir. Zira iktisat geçimin yarısıdır. Ancak unutulmamalıdır ki, iktisatlı olmak başka şey, cimrilik ve pintilik başka şeydir. İnanan insana, cimrilik ve pintilik yasaklanmıştır.

Kuşkusuz zamanın değişmesiyle birlikte zorunlu ihtiyaçlar da değişiyor. Bir çağın zarurî ihtiyaçları başka bir çağa göre farklılık gösteriyor.

Bu değişkenlik, ailelerin zorunlu ihtiyaçları için de geçerlidir. Bir ailenin zorunlu ihtiyaçları başka bir aileninkinden farklı olabilmektedir.

¹⁸ Ahmed b. Hanbel ve Müslim rivayet etmişlerdir.

Bu prensipte önemli olan, kullanımı zorunlu ve kaçınılmaz hale gelen eşyadan başkasını satın almamaktır.

Eve giren her şey denetim ve kontrolden geçirildiği gibi, bunların evdeki kullanım biçiminde de aynı denetim ve kontrol sağlanmalıdır. Evde hiçbir şey gereken miktardan fazla kullanılmamalıdır. Lambalar ihtiyaç dışında kapatılmalı, suyun kullanımında israf edilmemelidir. Artık yemekler çöpe değil, mümkünse bir hayvana gitmelidir.

Aile bireylerinin tümü, israf konusunda birbirlerini uyarmalı; ancak bunu nezaket ve ahlak ölçüleri içinde yapmalıdır.

Eve getirdikleri ve evde kullandıkları her şeye dikkat ve itina gösterdikleri gibi, ev dışında alıp kullandıkları eşyalarda da -özellikle araba alımı ve kullanımı ile ilgili konularda- iktisat prensibini mutlaka dikkate almalıdırlar.

Aile; sigara, içki ve kumar gibi inançlı insana yakışmayan alışkanlıklardan uzak kalma titizliğini sürdürmelidir.

İktisatlı olmanın önemli parçalarından biri de insanın, genelde ev eşyalarının tümünü, özelde ise kırılabilir ev eşyalarını kullanma biçimidir. Giysiyi, perde ve örtüleri güzel kullanmak, bunların kullanım sürelerini uzatır. Bu ise, israftan korunmayı ve iktisatlı olmayı sağlar.

Mutfak aletlerini gerektiği biçimde kullanmak da, onların kullanım sürelerini uzatır. Cam eşyaları kullanırken dikkatli olmak, insanı israftan korur.

Ne yazık ki, pek çok insan boşvermişliği alışkanlık edinerek, kırılabilir ev eşyalarını çocukların erişebilecekleri yerlere koymakta bir sakınca görmemektedir. Nihayet çocuk o cam eşyayı kırdığı zaman hem çocuk hem de olayı izleyen aile fertleri tepkisini buna katıla katıla gülerek gösterir. Burada çocuğun da ailenin yaptığı da yanlıştır. Çocuğumuz bir şeyi kırdığında bizim onu cezalandırmamızın nedeni, isteği dışında gerçekleşen bu kırılma olayı değildir. Aksine biz onu, aynı şeyi bir daha tekrarlamaması için cezalandırırız.¹⁹

Kural 6

Nazik ve Görgülü Ol

“Bir ailede nezaket ve görgü kökleşmişse, yaşamak bir zevk haline gelecektir.”

Aile, çevre ve okul, insan yaşamında eğitim ve öğretimin gerçekleştiği ana merkezlerdir. İnsan aile içinde pek çok şey öğrenir. Genellikle dinî yaşantı, ahlak ve görgü aile içinde biçimlenir. Bu bakımdan ahlak ve görgü, aile içinde yaşanmakla kalmayıp, dışarıya da yansıyacak biçimde yaşamda ortaya konulmalıdır.

Pek çok insan, kendi evinde ailenin diğer bireylerine karşı oldukça kötü bir ahlak sergilerken, dışarıda başkalarına kendini adetâ nezaket ve ahlak timsali gibi sunar. İslam dinine ait kaynaklarda, hanımına itaat edip, fakat annesine isyan eden; arkadaşına iyilikte bulunup, fakat babasını üzen bir nesile dair hakkında bilgilere rastlıyoruz.

---

¹⁹ Said Havva, Aile Hayatının Kuralları, İlke Yayınları: 44-48.

Gerçekte iyiliğin ölçüsü, en yakınından başlayarak insanlarla iyi geçinmektir. Bu bakımdan insanların en iyisi, ailesine karşı en iyi olanıdır. Hz. Peygamber (s.a.v.) bu ölçüyü: *“Öncelikle annen, sonra yine annen, sonra yine annen; ondan sonra baban. Daha sonra da en yakınından en uzağa diğer insanlar.”*²⁰ diyerek ortaya koymuştur.

Bu nedenle aile bireyleri, öncelikle birbirleriyle olan ilişkilerinde görgü ve nezaket kurallarına, birlikte güzel yaşamının gereklerine uymaya özen göstermelidirler.

Anne ve babayla güzel geçinmek, onlara karşı saygılı olmak, sözlerini dinlemek, onlara iyilik ve ihsanda bulunmak, artan bir ilgi ve özenle onlara yaklaşmak; karı kocanın kavgasız, gürültüsüz, yumuşaklık, bilgelik ve kocaya itaat üzere birlikte güzel bir yaşam sürmeleri; kız ve erkek çocukları merhamet ve şefkatle gözetip kollamak, dinleri ve dünyaları hususunda onlara en güzel eğitim ve terbiyeyi vermek, gerçekten son derece önemli işlerdir.

Özetle nezaket ve görgüyü yaşamak için aşağıdaki hususlar dikkate alınmalıdır.²¹

Nazik ve Görgülü Olmak İçin

Ev içinde herhangi bir terbiye ve görgü dışı kötü davranışa sessiz kalınmamalıdır. Ancak böyle durumlarda da çözüm için en uygun tutumun ve en uygun zamanın acele etmeyip, gözetilmesi gerekir.

Çocukların, kendi aralarında ya da komşu çocuklarıyla hiçbir faydası olmayan boş oyun ve eğlencelerine dikkat edilmelidir. Çocuklara, "aşılmaması ve hatta yaklaşılmaması gereken birtakım sınırların bulunduğu" bilinci kazandırılmalıdır.

Küçüğün büyüğe saygılı olması, onunla ilişkilerinde bu saygıyı sürdürmesi, onun yanında sesini yükseltmemesi, onu rahatsız etmemesi gibi davranışlar, çocuklara kazandırılmalıdır.

Çocuk, doğumundan itibaren bilinç ve kavrayış yeteneğine sahiptir. Bu yüzden iyi "iyi" olarak ve kötü de "kötü" olarak öğretilmelidir. Bu yapılmadıkça çocuk kendi haline bırakılmamalı, bir düşünce ve inanç aşılammalıdır.

Aile bireylerinden her biri, kendi işini kendisi görmeli, başkasından beklenti içinde olmamalıdır. Bunun için ailede her fert, bir ihtiyaç ve zarûret durumu olmadıkça başkalarından istekte bulunmayı azaltmalıdır.

Herkes, aile içinde birbirlerine ve misafirlerine; dışarıda da bütün insanlara karşı alçakgönüllü olmayı prensip edinmelidir.

Ailede her birey; birbirlerine, komşulara ve bütün insanlara gönül alıcı güzel sözler söylemeyi öğrenmelidir.

Ailenin bütün fertleri, konuklara karşı görevlerini yerine getirmeyi; onları güleryüzle karşılayıp, ziyaretlerinden dolayı sevinç ve memnuniyeti açığa vurmayı ve onlarla ilgilenip en güzel biçimde ağırlamayı bilmelidir.

Çocukların evdeki konukların yanına girmesi yakışık almaz. Eğer girmiş iseler, buna ancak çok kısa bir süre için izin verilmeli ve herhangi bir rahatsızlık vermeleri engellenmelidir.

²⁰ Buhari ve Müslim rivayet etmiştir.

²¹ Said Havva, Aile Hayatının Kuralları, İlke Yayınları: 51-52.

Ailede her birey genel nezaket kurallarıyla ya da ahlakî erdemlerle bağdaşmayan, hiçbir özü söylememe ve böyle bir davranışta bulunmama alışkanlığını kazanmalıdır.²²

Kural 7

Sağlığına Özen Göster; Düzenli Spor Yap

“Bir dirhem korunmak, bir kantar ilaç almaktan daha kolay ve daha iyileştiricidir.”

İslam dini, kuvvetli olmaya teşvik eder ve sağlık ve zindelik üzere bulunmanın önemine dikkat çeker. Bundan dolayı sağlığa önem vermek ve bu amaçla spor yapmak, inanan insanın eğitiminin bir parçası ve aile hayatının bir kuralı olmuştur.

Nitekim Allah'ın sevgili Resûlü (s.a.v.) bir hadis-i şerifinde: *“İki nimet var ki, pek çok insan onda aldanmıştır. Bunlar: Sağlık ve boş zamandır.”*²³ buyurur. Diğer bir hadiste ise güçlü ve kuvvetli olmanın önemi, *“Güçlü ve kuvvetli mümin, Allah katında her bakımdan zayıf müminden daha üstün ve O'na daha sevimlidir.”*²⁴ sözleriyle ortaya konur.

Sağlıklı ve kuvvetli olma dualarda da dile getirilmektedir Bu dualardan bazıları şunlardır:

*“Allah'ım, her türlü tasa ve kederden sana sığınırım. Allah'ım, acizlik ve tembelliğin her türünden sana sığınırım.”*²⁵

*“Allah'ım kulağıma ve işitme duyuma sağlık ve esenlik ver. Allah'ım gözüme ve görme duyuma sağlık ve esenlik ver. Allah'ım bütün bedenime sağlık ve esenlik ver. Senden başka ilah yok.”*²⁶

Bir başka hadis-i şerifte ise, *“Bedeninin de senin üzerinde hakkı vardır.”*²⁷ buyrulur.

Bu nedenle sağlık için birtakım plan ve düzenlemelerin yapılması, önlemlerin alınması zorunlu olmaktadır. Bu düzenlemelerde ilaç, beslenme, temizlik, temiz hava, güneşin ışık ve ısısından yararlanma, sebeplerinden sakınarak hastalıktan korunma hususları özellikle göz önünde bulundurulmalıdır.

Evin hanımının, evin rutubet ve kokusuna dikkat ederek evi havalandırması, güneş almasını sağlaması, evin temizliğinde titizlik göstermesi şarttır..

Aileden biri hastalandığı zaman ilaç tedavisine mutlaka gereken önem verilmelidir.

Beslenmeye dikkat edilip, zararsız fakat faydalı bir beslenme düzeni sağlanmalıdır.

Ailede her birey, kendisi için bir spor faaliyeti belirlemeli ve spor yapmadan geçen hiçbir günü olmamalıdır. Bulunduğu alanın sınırları içinde dahi olsa, yürümek, koşmak, jimnastik yapmak veya ip atlamak gibi herhangi bir sportif faaliyet hergün mutlaka gerçekleştirilmelidir.

²² Said Havva, Aile Hayatının Kuralları, İlke Yayınları: 53-54.

²³ Buhari rivayet etmiştir.

²⁴ Ahmed ve Müslim rivayet etmişlerdir.

²⁵ Buhari ve Müslim rivayet etmişlerdir.

²⁶ Tirmizî rivayet etmiştir; hadis hasendir.

²⁷ Buhari ve Müslim rivayet etmiştir.

Burada önemli olan; ailede her ferdin, spordan kendi payına düşeni almasıdır. Şayet sporla zikir ve duayı biraraya getirebilir, ikisini birleştirebilirse, bu takdirde pek çok iyiliği de kendinde toplamış olur.²⁸

Kural 8

Aileni Her Tür Bozulma Ve Zarardan Korumak

“Sadece iyilikleri geliştirmek yeterli değildir. Bununla birlikte kötülöklere engel olmak, iynin ve güzelin yaşamaı ve devamlı olabilmesi için zorunludur.”

Allah Teâlâ şöyle buyurur:

*“Siz ey imana ermiş olanlar! Yakıtı insanlar ve taşlar olan [öteki dünyanın] ateş[in]den kendinizi ve ailenizi koruyun?”*²⁹

*“Ailene de namazı emret.”*³⁰

*“Ailesine namazı ve zekatı emrederdi.”*³¹

Elbette inançlı insan, hem kendisi hem de ailesi hakkında, dinin emrettiklerini yapma ve yasakladıklarından kaçınma yönündeki kararlılığını sürdürmektedir.

İstikrarlı bir ilim ve ibadet hayatının ortaya konmasının aile hayatının kurallarından olduğunu daha önce söylemiştik. Bu bölümde ise, ailenin sakınması gereken; dinin farz, vacip ve sünnet olarak bildirilen hükümleriyle çelişmesi bir tarafa, ahlakî erdemlerle de uyuşmayan ya da kişiyi mekruh ve harama düşüren hareket ve davranışları ele alacağız..

İnanan insan, evlerin iynin, başkaları tarafından görölmemesi gereken mekânlar olduğu düşüncesiyle hareket eder. Bunun içinde, dışarıdan evinin iynin görölmemesi için gerekli önlemleri almalıdır.

Aile bireyleri, eve giriş ve çıkışlarında son derece olmalıdırlar. Çamaşır asmak ya da toplamak gibi gündelik ev işleri için girip çıkarken özellikle dikkat etmelidirler.

Birtakım elbiselerin, insanların görebilecekleri yerlere asılmasının genel nezaket kurallarıyla bağdaşmayacağını bilerek hareket etmelidirler. Bu tür açık yerlere çamaşır asmak, ahlakî erdemlerle de asla bağdaşmaz. Bu nedenle aile bu tür davranışlardan kaçınmalıdır.

Misafir odasında bayanlara ait elbiselerin bulunması da yanlıştır. Bilinmelidir ki, düzensizlik, kargaşa ve dağınıklık, nezaket ve görgü kurallarıyla uyuşmayan hallerdir.

Kural dışı/anormal davranış ya da sözler, aile fertlerinin ne kendi bireysel yaşantılarında, ne de birbirleriyle ya da başkalarıyla olan ilişkilerinde asla görölmemelidir.

Hanımların, örtölmesi gereken beden organlarını örtmeleri önemli bir konudur. Örtü (tesettür) alışkanlığı kazanmaları için kız çocuklarının bu eğitimleriyle özellikle ilgilenilmelidir.

²⁸ Said Havva, Aile Hayatının Kuralları, İlke Yayınları: 57-58.

²⁹ Tahrir (66), 6

³⁰ Tâhâ (20), 132

³¹ Meryem (19), 55

Yabancı erkeklerin yanına çıkmama alışkanlığının, kız çocuklarına küçük yaşlardan itibaren kazandırılması gereklidir.

Ailenin dikkat etmesi gereken bir diğer konu da, her ne kadar alimler arasında görüş farklılığı bulunsun da canlı varlıklara ait resim ve heykelden, bunun ötesinde haram ya da mekruh olduğunda ittifak edilmiş olan her şeyden uzak durmaktır.

Aile; boş söz, hiçbir yararı olmayan gereksiz iş, haram ya da mekruh olarak değerlendirilen giren her tür radyo ve televizyon programlarını, teyp ve video kasetlerini kesinlikle dinleyip izlememelidir.

Neyin iyi ve güzel, neyin kötü ve çirkin olduğu inanan insan için gizli değildir. Bundan dolayı o, güzel olanı yapacak, kötü olandan kaçınacaktır.

Aile sırrını gizlemek ve ailenin her tür güvenliğini sağlamak, üzerinde durulması gereken iki önemli konudur. Hiç şüphesiz aileye ait sırların ifşâ edilmesi, birtakım zararlara yol açacaktır. Bu nedenle aileden hiçkimse, ev içinde olup bitenleri –aile menfaati aksini gerektirmedikçe- dışarıda anlatmamalıdır.

Sırrın ifşâ edilmesinde maddî zararlar dikkate alındığı gibi dinî zararlar ve ahlakî erdemler de dikkate alınmalıdır.

Eşlerin, birbirlerine ait sırları ve anlatıldığında başkaları önünde kendilerini küçük düşürecek, saygınlıklarını zedeleyecek şeyleri dışarıya duyurmaları doğru değildir.

Aile güvenliği için kapılar kilitlenmelidir. Ev hırsızlardan, ayıp-kusur araştırmacılarından ve ailenin güvenliğine zarar verecek, onu şüphe ve töhmet altında bırakacak her şeyden korunmalıdır.

Evde yangına neden olabilecek veya eve ve çevreye zarar verebilecek her şeye dikkat edilmelidir.

Düşme ihtimali olan yerde uyunmamalıdır. Çocukların, düşüp kendilerine zarar verebilecekleri yerlerde oynamalarına göz yumulmamalıdır. İlaç, kesici alet veya kırılabilir cam eşya gibi zarar verebilecek türden şeylerin çocukların ulaşabilecekleri yerlere bırakılması yanlıştır.

İşte bu şekilde ailenin, dinin esaslarına veya aile güvenliğine aykırı her şeyden sakınıp korunması gereklidir.

Erkekler, kendileriyle evlenmeleri ebediyen haram olan kadınlarla evlenmeleri geçici bir süre haram olan kadınlarla olan ilişkilerine dikkat etmelidir. Kendileriyle evlenilmesi geçici bir süre yasaklanmış olan kadınlarla tokalaşmak, onların tenine dokunmak, kimsenin bulunmadığı bir ortamda onlarla başbaşa kalmak, açılıp saçılmak, cazibe ve güzelliğini göstermek doğru değildir.

Ne yazık ki, bazı çevreler bu konularda fazla hoşgörü içindeler. Bu ilişkilerde en ideal yaklaşım, herkesin dinin bu konudaki hükmünü bilmesi ve bu hüküm doğrultusunda kendini kontrol altına almasıdır.

Bazı insanlar da evlendikten sonra yeni bir ev açmak yerine aynı aile içinde yaşamaya devam ediyorlar. Bu tür ailelerde yengenin, yeterli örtü ve kıyafet olmaksızın kaynının yanına çıkması, onunla tokalaşması ve başbaşa kalması doğru değildir.

Aynı şekilde baldızın da dinin öngördüğü giysi olmaksızın eniştesinin yanına çıkması, onunla tokalaşması ve başbaşa kalması yanlıştır.³²

Kural 9

Komşuya İyilik, Misafire İkram Ve Akrabayı Ziyaret Et

“Hiçbir şeye tutunmazsanız, en ufak bir esinti bile sizi yere serebilir.”

İslam ailesi, misafirperver ve cömert bir ailedir. Ancak bu tam yerinde bir cömertlik olup, asla aileye zarar verecek boyutta değildir. Şayet bu cömertlik, ailenin sıkıntı çekmesine yol açacaksa veya imkan ve güçlerini aşan bir çaba ve emek ortaya koymalarını gerektiriyorsa, bu durumda ailenin onay ve rızası alınmadan yapılması doğru olmaz.

Misafir ağırlamanın kurallarından biri de, bu ağırlamanın ailenin aşırı yorulmasına ve malî sıkıntı yaşamalarına yol açıcı olmamasıdır. Zira meşakkat ve masraf, insanı cimriliğe itmektedir. Ağırlama beraberinde malî veya bedensel sıkıntı ve meşakkate yol açtığına, ziyaret edilen arkadaşın malî imkanları zorladığı gibi aile de aşırı yorulmaktadır.

Aileyi külfete sokmadan misafir ağırlamak, inançlı insanın ahlak ve görgüsü olmalıdır. Böyle olduğu takdirde o ve ailesi, misafir kabul edip ağırlamaya her zaman hazır olacaklardır.

Misafir de ailenin imkan ve durumları gözönünde bulundurulmalıdır. Eğer ortada aileyi zahmete sokan ve onları sıkıntıya düşüren bir durum varsa, misafir, derin bir kavrayışla nasıl davranacağını bilmelidir.

Her ev, misafir kabul edip ağırlamaya hazır olduğu takdirde, misafir de kendisi için en uygun evi rahatlıkla seçebilecektir. Hiç kuşkusuz bekarların yanında geceleme evlilerin sofrasından yemek, hem misafir hem de ev sahibi için en uygun davranış olacaktır.

İnançlı insanın evi, misafirlerin ağırlandığı bir ev olduğu gibi, akrabaların da buluştuğu bir evdir. O, akrabalarını ziyaret eder, akrabaları da onu. Akrabalarına karşı sorumluluk ve görevlerini, onlara hediye vermek, mektup yazmak, ikram etmek, en güzel biçimde karşılamak ve çokca saygı ve hürmet göstermek gibi davranışlarla yerine getirmelidir.

Komşulara gelince; onlar inançlı insanlardan meydana gelen bir aile ile komşuluk yapmaktan son derece memnun, onlara düşkün ve sevgi doludurlar. Çünkü inançlı aile, başkasını incitmekten, rahatsızlık vermekten kaçınan, hak ve hukuku bilen aile olacaktır.

Ailenin, komşularla olan ilişkilerde en fazla gözetmesi gereken husus; komşunun sevinçli ve üzüntülü zamanlarında onlar hakkında uygun davranışı en güzel biçimde ortaya koymaktır.

Yine komşularla ilişkilerde dikkat edilmesi gereken bir diğer husus da, ailenin kendi çocuklarına sahip olması, onların komşunun çocuklarıyla kavga etmelerine fırsat vermemesidir. Şayet bir kavga ve tartışma buna rağmen meydana gelmişse, aile kendi çocuklarına karşı komşu çocuklarının tarafında yer alacaktır.

---

³² Said Havva, Aile Hayatının Kuralları, İlke Yayınları: 63-66.

Komşularla ilişkilerde oldukça dikkatli ve titiz olunması gereken bir başka önemli konu da, komşuların rahat ve huzurunu bozmamaktır. Kendileri üst katta oturuyorlarsa, bu konuya daha fazla özen göstermelidirler.

Tartışma veya hangi sebeple olursa olsun, komşular yüksek sesle asla rahatsız edilmemelidirler. Başkalarıyla ortak kullanım alanları varsa, bu konuda kendilerine düşen her tür görevi eksiksiz yerine getirmelidirler. Örneğin, ortak bina girişini temizlemeli, komşularla olan ilişkilerde ve ortak çalışmalarda kendilerini hesaba çekmeli ve komşularına hiçbir şekilde haksızlık yapmamalıdır. ³³

Kural 10

Eve Girip Çıkarken Ahlaki Erdemleri Yerine Getir

“İnsan kıyafeti ile karşılanır, konuşması ve davranışları ile uğurlanır.”

İnanan erkek ve kadının, eve giriş çıkışlarda dikkat etmeleri gereken birtakım hususlar vardır. Bunlar; dua etmek, ayaklardan birine öncelik tanımak ve aile fertlerine selam vermektir. Bunlar Hz. Peygamber'in yaptığı ve tavsiye ettiği uygulamalardır.

Buna göre; eve sağ ayağıyla girmeli, evden sol ayağıyla çıkmalıdır. Girerken ve çıkarken aile bireylerine selam vermelidir.

Evden çıkarken aşağıdaki duayı okumalıdır:

*“Allah’ın ismiyle çıkıyorum. Allah’a güvenip dayandım. Güç ve kuvvet yalnızca Allah’a aittir. Allah’ım, yoldan çıkmaktan ve çıkarılmaktan, ayağımın kaymasından ve kaydırılmasından, haksızlık etmekten ve bana haksızlık edilmesinden, aptalca davranışlarda bulunmaktan ve bana aptalca davranışlarda bulunulmasından sana sığınırım.”*³⁴

Eve girerken de aşağıdaki duayı okur:

*“Allah’ım, senden bu eve hayırlı bir şekilde girmeyi ve hayırlı bir şekilde çıkmayı diliyorum. Allah’ın ismiyle girdik, Allah’ın ismiyle çıktık. Allah’a güvenip dayandık, (ardından ailesine selam ver).”*³⁵

İnsan evden çıkmadan önce, amacını ve gideceği yeri net olarak belirlemeli, kendini hesaba çekmeli, kıyafet ve görüntüsünü kontrol etmelidir.

Evin hanımı, kocasının evden çıkmadan önce kıyafet ve görüntüsünü kontrol eder. Kendisi dışarıya çıkacağı zaman da aynı kontrol ve titizliği kendi üzerinde gerçekleştirmelidir. Kendisinden etrafa parfüm kokuları yayılmamalıdır. Rüzgarın etkisiyle, dalgınlık veya yanlışlıkla açılmaması için örtüsüne dikkat ve özen göstermelidir.

Bazı kadınlar, ayakkabılarının sesini insanlara duyurarak dikkatleri kendi üzerlerine çekmeyi âdet edinmişlerdir. Doğrusu bu, İslam’ın görgü ve nezaket anlayışıyla asla bağdaşmayan bir davranıştır. Halhallerinin sesi işitilsin diye ayaklarını yere vurarak yürüme,

³³ Said Havva, Aile Hayatının Kuralları, İlke Yayınları: 70-72.

³⁴ Bu hadisi Ebû Davûd ve Tirmizî rivayet etmiştir. Tirmizî, hadisin ‘hasen sahih’ olduğunu söylemiştir. «mam Nevevî’ye göre ise, hadis sahihtir.

³⁵ Bu hadisi Ebû Davûd rivayet etmiştir.

İslam öncesi dönemin kadın âdetlerindendi. İslam dini müslüman kadına bu yürüyüş tarzını Allah'ın şu buyruğuyla yasaklamıştır: “Ve (yürürken) gizli görkem ve güzelliklerini belli edecek şekilde ayaklarını yere vurmasınlar.”³⁶

Veda Ederken

Hatırlatalım diye biraraya getirdiğimiz on kural bunlardır. Kanaatimizce, inançlı her insan bunların bir kısmından veya tamamından haberdardır. Ancak müslümanın ahlakından olan ‘öğüt verip hatırlatmak’ sorumluluğu, bizi, bunları hem de kendimize hem aile, kardeş ve arkadaşlarımıza yeniden hatırlatma yönünde teşvik etmiştir.

Okuyucu, kitabın önceden tasarlanmaksızın kendiliğinden akıp gelen, serbest ve özet anlatımını farketmiştir. Bu, konunun karakterine uygun olması için yapılmıştır. Nihayetinde bu kitap, bir öğüt olmasının yanısıra bir pratiğin ve geleneğin izini de taşıyor. Şöyle ki:

Biz geçmişte küçük ya da büyük bütün çocuklarımıza, akrabalarımıza önceden tasarlamadan içimizden geldiği gibi ve hiçbir zorlama ve yapmacık ifadeye başvurmada bunları hatırlatıp öğütlerdik. İşte bu hatırlatmaları, daha etkili ve kabule şâyân olsun diye kendilerinde hiçbir değişiklik yapmadan bu kitapta biraraya getirdik.

Dileriz Allah, çalışmamızı kabul eder ve faydalı kılar..³⁷

Ve âhıru da'vânâ eni'l-hamdü lillâhi rabbi'l-âlemin:
Dâvâmızın sonu âlemlerin Rabbi Allah'a hamdetmektir.

Sûbhanek Allahûmme ve bihamdike ve eşhedû en la ilahe illa ente vahdeke la Şerike leke ve Estağfiruke ve etûbû ileyk.

—Derleme— Ebu Abdulmûmin Tekin. bin Muharrem. el-Kayseri

—E-Mail— dayioglu@hotmail.com

—E-Mail— tekin_mihci@hotmail.com

— BELGIQUE — 2003 - 2013 —

³⁶ Nur (24), 31

Said Havva, Aile Hayatının Kuralları, İlke Yayınları: 76-77.

³⁷ Said Havva, Aile Hayatının Kuralları, İlke Yayınları: 78.

<https://www.facebook.com/tekin.mihci>

<https://www.facebook.com/groups/islami.e.Kitap.indir/files/>

<https://www.facebook.com/groups/Tevhid.Selefi.Daveti/files/>

<https://www.facebook.com/groups/129830423826445/files/>

<http://tevhiddersleri.com/>

<http://ebumuaz.blogspot.com/>

<http://www.ehlieser.tr.gg/>

<http://www.islamhouse.com/>

<http://islamqa.info/tr>

<http://tevhidvesunnet.com/>

<http://www.davetulhaq.com/tr/index.php>

<http://www.tevhididavet.com/>

<http://www.tevhidyolcusu.com/>

<http://islamiekitap.blogspot.be/>

<http://ilimehli.blogspot.be/>

<http://www.sahihhadisler.net/>

